

Ilja If, Jevgenij Petrov:

A SZÓRAKOZÓ EGYED

Repülünk vissza a nyárba.

Bizony, volt ilyen cirógató időszaka a folyó költségvetési évnék. Volt olyan varázslatos évnegyed - június, július, augusztus -, amikor füvet kaszáltak a moszkvai körutak sétányain, nyárfák pihéje lebegett a légben, és a tiszta akonnyi égbolton vetélkedve hancúroztak a fecskék.

És ah, alig élvezhettük ezt a költői évszakot!

Az egyik parkban, ahol a fák hívogató árnyat vetettek a faszor csikorgó kavicsára, egész nyáron hatalmas plakát hirdette:

HARCOLJ TE IS AZ ÜDÍTŐ SÉTÁÉRT!

Csak hogy senki sem sétált a parkban. A fák hiába vetették árnyukat, egyetlen proletársarok sem illette a faszor pompás kavicsát.

Itt senki sem sétált. Itt csak harcoltak. Harcoltak az üdítő sétáért.

A pihenés e rendkívül hasznos és természetesen még tökéletlenül elsajátított válfajáért a következőképpen folyt a harc: a pihenés kérdésének ideológusai reggelenként bebújtak egy fűméllemezből készült házikóba, s szorosan becsukva az ablakokat, késő estig vitatták, mi a sétálás leghelyesebb módja. Ezalatt természetesen felettébb sokat dohányoztak. És ha a parkban feltűnt egy sétáló félszeg alakja - tüstént kooptálták az értekezlet elnökségébe a tétlenül kószáló tömegek képviselője gyanánt.

És az illető ettől kezdve már nem sétált. Bekapcsolódott a mozgalomba.

Az üdítő sétát illetően késhegyre menő szócsaták zajlottak a házikóban.

- Elvtársak, legfőbb ideje, hogy méltóképpen válaszoljunk azokra az ártalmas, osztályidegen elméletekre, amelyek szerint lehetséges sétálni csak úgy általában. Tudatosítani kell végre azt a sétálva alkotó folyamatot, amelyet bizonyos vulgarizátorok egyszerűen "séta" névvel gyaláznak. Csak úgy, általában, a tehének sétálnak (*derültség*), továbbá az ebek (*zajos derültség*), valamint a macskák (*általános derültség*). Mi kötelességek vagyunk, igenis kötelességünk, minden egyes sétáló egyednek kellő feladatkört biztosítani. És ez az egyed, elvtársak, köteles nemcsak úgy egyszerűen sétálni, hanem, elvtársak, köteles hathatós sétáló munkát kifejtteni. (Egy *hang*: "Úgy van!") Bizonyos elgondolások már születtek a kérdést illetően. Itt van például Gorillo elvtárs tervezete. Mit is ajánl tulajdonképpen Gorillo elvtárs? Gorillo elvtárs azt ajánlja, hogy függesszünk Minden sétáló hátára művészi kivitelű plakátot, amely egy egy aktuális témáról, például a gyermekbarát-mozgalomról vagy az Állami Biztosítóról szól. Például: "Amíg itt sétálsz, lehetséges, hogy lángok martaléka lett a lakásod. Sürgősen biztosítsd ingó javaidat az Állami Biztosítónál!" Ilyesmi. Igen ám, elvtársak, de ezt úgy kell beütemezni, hogy az egyedek egy pillanatra se veszítsék szem elől a plakátokat. Másfelől pedig a plakátok hatásának, hogy úgy mondjam, folyamatosnak és százszázalékosnak kell lennie. Ezt bizony Gorillo elvtárs nem vette figyelembe, a fáktól nem látta meg az erdőt. (*Derültség*.) Pedig van rá mód, hogy mindezt elérjük. Meg kell honosítanunk azt a szokást, hogy a sétálók libasorban haladjanak egymás mögött, tekintetük egymás tarkóján. Így aztán feltétlenül megakad a szemük egy-egy plakáton. Ezzel

az üdítő pihenéssel eltölthetnek két-három órát. Egy *hang*: "Nem lesz az sok?" Igenis, elvtársak, két-három órát. És ha kell, négyet vagy ötöt is, elvtársak. Nos, egy rövid, ötperces politikai beszélgetés után elkezdődhet a MÉH ÉS A HUL. LADÉK nevű multságos tömegjáték. A részt vevő egyedek között művészi kivitelű szemétkosarakat és megfelelő méretű kampókat osztanak ki. A rendező harmonikájának vidám hangja mellett szétszélednek a parkban, folyvást a lábuk elé bámulnak, s amint valaki rongydarabot, ócska kalocsnit avagy kiürített borospalackot talál, nyomban beleakasztja a kampót a hasznos tárgyba, majd leletét a művészi kivitelű szemétkosárba helyezi. Ezenközben rázendít egy időszzerű csasztuskára, és a többiek kórusban dalolják a refrént: "Lennél csak hullahulladék, rongy, lennék a MÉH!" Továbbá: a szerencsés nyerő részt vehet A *tőke rabjai* nevezetű táncos játékban. ~Egy-*hang*: "És mi lesz, ha a játékosok nem néznek a lábuk elé?" Emiatt sose aggódjon, elvtársam! (*Derültség*.) Legyen nyugodt, a lábuk elé fognak nézni. A játékszabályok szerint minden résztvevőnek egy kisebb méretű, mintegy húsz kilogramm súlyú "agit-nehezék" csüng majd a nyakában. Ily módon akarvaakaratlan a lába elé bámul, és a játék, hogy így fejezzem ki magam, megőrzi üdítő, vonzó jellegét. Ez lenne így globálisan Gorillo elvtárs tervezete.

- Nos, elvtársak, szeretnék néhány szót hozzáfűzni Gorillo elvtárs tervezetéhez. Kérdem én, nem túlságosan céltalan-e az ilyesfajta séta? Bizonyos-e, hogy nem áll itt fenn a L'art pour l'art kacarászás, elvtelen vihorászás, szórakoztatás veszélye? Komolyabban kell viszonyulni a kérdéshez, elvtársak. A parkba lépő éltebb dolgozó számára minden túlságosan komolytalan. Ő ennél többre vágyik munkája végeztével. Sétatévé. Kenységet a munkája légkörében kell folytatnia. Hiszen, elvtársak, az ő fejlettségi foka megköveteli ezt. Oda kell varázsolnunk megszokott termelési körülményeit. Itt van például egy pompás nyári attrakció. Ásni kell a parkban egy harminc

méter mély aknákat, és vödörbe ültetve lebecsátani a pihenni vágyó éltebb dolgozót. Tessék elképzelni az örömet: a bányá fenekén föld alatti politikai rendelőintézetre talál, ahol bármikor kellő felvilágosítást kaphat a szakszervezeti tagság és juttatások kérdéseit illetően. Itt mindjárt válaszolni szeretnék egy javaslatra, amely szerint jó lenne hűsítő italokkal várni a vendéget az aknában. Én ezt nem javaslom, elvtársak. Szerintem ez alapvetően helytelen, mivel elvonja az éltebb dolgozót a munkától a politikai rendelőben. Hűsítő italok helyett jobb lesz, ha egy brosúrával kedveskedünk neki: *Tegyük közkinccsé~ az üdítő séta kérdéseit*.

És íme, mi történt. Az állam egy csodás ligetet teremtett, és kiutalta a pénzt azzal: "Sétáljatok! Levegőzzetek! Szórakozzatok!" Ám az illetékesek ahelyett, hogy a fentebbiek jegyében cselekedtek volna (séta, levegőzés, szórakozás), bölcs töprengésbe fogtak: "Hogyan sétáljunk? Kivel sétáljunk? Mi módon levegőzzünk? Mily válfaját üzzük a szórakozásnak?"

Rettenítő sivár dolgot sütöttek ki. Oly hirtelen gyászba borult minden, hogy még a levegő - ahogy mondani szokás, az éter és ózon - sem hatol be a sétáló egyedek ajkai között.

Tessék: kételkedjenek e történetben, ha kedvük tartja, véljék ostoba locsogásnak, kérjék a bizonyító tényeket, és követeljék Gorillo elvtárs előállítását a kultúrpihenés természetfölötti tervével.

Akár hiszik, akár nem, a fentebb elbeszéltek rendkívül közel járnak a valósághoz. Jó néhány parkban fellelhetők az üdítő sétáért folyó titáni küzdelem nyomai, ám maga a séta. . . maga a séta hiányzik.

Nagyszerű például a moszkvai Kultúrpark szervezésének gondolata. Gyönyörű területet adtak át e park létesítésére. Nagy összegeket fordítanak a fenntartására. De miért érezni a sutaság, a túlzott óvatosság nyomát és főleg a hétköznapi unalmat egyes intézkedéseken? Világért sem szándékozunk kibebítni a parkok oly népes dolgozóállományának érdemeit - hiszen szüntelenül fáradoznak egy valódi és hamisítatlan "pihenési nagyüzem" létrehozásán -, de ki kell mondanunk kereken, hogy a parkokban másodosztályú kultúrával és másodosztályú pihenéssel találkozunk.

Ami pedig a szórakozást illeti, az már osztályon aluli. Szó. vakozás egyszerűen nincsen.

- Még hogy nincsen! - emeli fel szavát az oly népes dolgozóállomány. - Hát a mi kedvelt spirálcúszdánk, szórakoztató szektorunk díszé és büszkesége? Az maguknak semmi? És a népszerű lengőkerék? És a... a...

Csakhogy ezt az "a"-t nem követi "b", mert egyéb szóra kozási eszköz nem akad. Hazánk legmutatósabb és legnagyobb parkjában, ahol sok ezer ember megfordul, két attrakció büszkélkedik: a vásárokon látható lengőkerék, valamint a tizenkilencedik század szenzációja, a spirálcúszda. Különben ha jól megnézzük, nem is olyan spirál, és nem is olyan csúszda.

E berendezésben is megmutatkozik az az óvatosság, amely ugyancsak jellemző a parkbéli fúrfangokra. A csúszda annyira enyhén lejt, hogy az ifjú szív számára fölöttébb kedves szédítő utazás helyett (a tizenkilencedik században ezt még szívdobogató érzésnek hívták) a szórakozó egyed nagyokat rugdos a vályú oldalába, keservesen nyögdecselve vánszorog le a célíg, s mire odaér, fürdik a verejtékben. És csak a csúszda parancsnokával folytatott rögeszmecsere szerzi meg számára azt a szívdobogató érzést, amelyet az utazásnak kellett volna kiváltania.

Jelenleg kevesebb a szórakozási lehetőség a parkban, mint a megnyitás esztendejében. Hová tűnt például "az ördög csarnoka"? Pardon, nem is az ördög (a park adminisztratív dolgozói ugyanis csakhamar ráébredtek, hogy ha isten nincs, akkor az ördögnek sincs létjogosultsága), hanem a "titkok csarnoka"? Nem volt ebben a csarnokban semmi különös, nem súrolta az emberi leleményesség felső határait. Mégis zengett

a látogatók kacagásától és vidám füttyeitől. Mindenki szerette. Erre megszüntették.

Vajon miért szüntették meg "az ördög - ó, bocsánat! -, "a titkok csarnokát" ?

Képzletünkben felködlenek a szörnyű részletek.

Alapos a gyanúnk, hogy a szórakozástügyi dolgozók szívében mélységes felháborodás lett úrrá:

- Mi az ördögnek egy ilyen csarnok ? Egyszer csak tótágast

áll a fal, és az emberek dőlnek a kacagástól. A fene se érti! Döntően gerinctelen, elvtelen szórakozás. Eszmei tartalmat kell biztosítani a csarnoknak.

És biztosítottak.

- Hogyan történik mifelénk az ilyesmi? Plakátokat aggatnak a falra, és kész. Csakhogy nem számoltak a körülményekkel. Nem érvényesült az eszmei tartalom. Nem érvényesült azért, mert a falak tótágast álltak, és nem lehetett elolvasni a plakátokat.

- Nincs mit tenni, elvtársak: meg kell szüntetni a falak forgását.

- De akkor nincs attrakció! - Miért ne lenne? Csodás, valódi szovjet attrakció. A sétáló egyed tíz kopejka befizetése ellenében öt percig ülhet a szobában, olvashatja a plakátokat, és ily módon tágíthatja szellemi látóhatárát.

- Csakhogy így nem lesz benne semmi titokzatos és mulattató !

- Nincs is szükség a titokzatosra. És az efféle vulgáris elnevezések helyett, hogy a "titkok csarnoka", hívjuk egyszerűen, hozzánk méltóan, így: "I. számú agytágító műhely". Igen vonzó elnevezés. És máris megszűnik ez az ostoba, elvtelen vihogás.

Így történt-e vagy másképpen - egyre megy. Az a fontos, hogy elérték céljukat. "A titkok csarnoka" eltűnt, és vele együtt eltűnt a parkban felcsendülő kacagás negyven százaléka.

A park adminisztrációs szervei nagy hévvel készítik a legkülönbözőbb feladatokat, táblázatokat, grafikonokat, felhívásokat. Ezek a kartonból és furnélemezből fabrikált munkamódszerek azonban erős idegenkedést váltanak ki az emberekből. Különösen szembeötlő a park közepén ékeskedő felhívás, amely hatalmas üveglapról hirdeti:

LEGYEN A PARK

A SZAKSZERVEZETI KONGRESSZUS HATÁROZATAINAK KOHÓJA! Legyen a park kohó!

Hát lehet szomorúbb, lehangolóbb valami ennél a perspektívánál? Milyen fogalmaik vannak ezeknek a pihenésről, ha egy kohó kellős közepébe helyezik? Még ha a kongresszusi határozatok kohója is.

Egy másik pihenésügyi dolgozó meg azt prüszkóli:

- Lám csak, milyen emberek maguk! A határozatok végrehajtásának ellenségei!

Súlyos tévedés. Mi támogatjuk a határozatok végrehajtását. Csupán annak vagyunk ellenségei, hogy a parkot hivatali jelszavak és tartozékai kohójává tegyék. Persze a felhívásoknál sokkal többet ér a határozatok teljesítése. Varázsoljuk igazi proletár szórakozóhellyé a parkot, ne pedig szegény jégasztalok csemetéinek négyosztályos tanintézetévé, amelyhez jelenleg annyira hasonlít.

Természetes, hogy minden halandó ahhoz a folyóhoz tódul, amelyet még nem rekesztettek el az alábbi feliratot viselő keménypapír gáttal:

LEGYEN A FOLYÓ AZ ÜDÍTŐ PIHENÉS GRÁNITKEMÉNY BÁSTYÁJA!

Egyébként a pihenésügyi ideológusok "balos" kultúrelhajlásai ellenére csengő kacagás veri fel a park csöndjét. És ezt a kacagást nem tudják elhallgattatni a kultúrfontoskodók.

A látogatók nevetnek minden ok nélkül is. Fiatalok. Tizenhét évesek. A fiatalság mindig nevet. De ha nem vetünk véget a "kohósítási" küzdelemnek, hogyha nem rekesztjük be "az üdítő sétáért folyó harc" válfajainak áldatlan vitáját - még ők is abbahagyják a kacagást: a tizenhét évesek.

Hát ez az, amit alaposan meg kell fontolnunk a télen, nehogy jövő nyáron ugyanebben a képben kelljen gyönyörködnünk.